

Erdélyi Múzeum 2024/3

Zoltán Szénási

Ștergeri și variante fără ștergeri

Cuvinte-cheie: *text fluid, critică genetică, variante, ediție critică, Mihály Babits*

Există diferite interpretări ale conceptului de rescriere. Articolul are o abordare relativ specifică a problemei prin examinarea urmelor de rescriere în faza de prepublicare a unei opere literare. Cadrul metodologic al lucrării este conceptul de text fluid al lui John Bryant și practica criticii genetice. Opera analizată este poemul *Reggeli szél* [Vânt de dimineață] al lui Mihály Babits, pe care o cunoaștem din patru schițe manuscrise și două dactilografiate, dar poemul a rămas nepublicat în timpul vieții poetului. Studiul încearcă să exploreze urmele rescrierii în procesul de geneză a textului prin analiza modificărilor aduse de autorul manuscriselor, în special ștergerile și variațiile neșterse, și atrage atenția asupra posibilelor implicații ale unor cercetări similare pentru interpretarea operelor.

Annamária Biró

Imaginile lui Hatvany Lajos despre Sándor Petőfi

Cuvinte cheie: *rescrierea carierei, construcție, Lajos Hatvany, Sándor Petőfi*

Lajos Hatvany considera că principală sa realizare în viață a fost lucrarea *Így élt Petőfi* (*Așa a trăit Petőfi*), în care a adunat amintirile contemporanilor lui Petőfi și, adăugându-le propriile note, l-a recreat pe Sándor Petőfi, a cărui imagine, după părerea lui, s-a estompat până în anii 1950, fiind accesibilă doar în câteva contururi și cunoscută fragmentar, nu în întregime, atât ca persoană, cât și ca operă. A creat, scris sau rescris un Sándor Petőfi care are totuși ceva în comun cu persoana care a trăit în prima jumătate a secolului al XIX-lea, dar figura de odinioară și poetul revoluționar subordonat scopurilor literare și sociopolitice ale lui Hatvany nu coincid în toate detaliile. Acest studiu examinează unde și prin ce metode intervine Lajos Hatvany în perpetuarea imaginii lui Petőfi.

Ferenc Vincze

Provocarea traducerii literare: forme explicite de multilingvism literar

Cuvinte cheie: *multilingvism literar, identitate regională, traducere, code-switching, code-mixing*

Lucrarea analizează manifestările multilingvismului în romanul Claudiei M. Florian publicat în germană, română și maghiară. Funcțiile reprezentărilor multilingvismului literar contribuie la construcția identitară a personajelor romanului și are un rol important în construirea identității regionale și în caracterizarea regiunii. Pe lângă funcțiile multilingvismului literar explicit, lucrarea se concentrează asupra problemelor care apar în traducere, deoarece atunci când un text este tradus într-o limbă care în original apărea ca cealaltă limbă, străină, perspectiva limbii din text se schimbă. Această schimbare în procesul de traducere evidențiază rolul poetic al multilingvismului, rolul său de construire a identității și dificultățile din procesul de traducere cauzate de reprezentările explicite ale multilingvismului literar.

Nóra Miklós

Intertextualitate și rescriere feministă: ecouri frankensteiniene în romanul lui Alasdair

Gray *Sărmane creaturi*

Cuvinte cheie: *rescriere, memorie, Sărmane creaturi, intertextualitate, Mary Shelley*

Tema centrală a lucrării este rețeaua complexă a intertextualității prin care romanul lui Alasdair Gray, *Sărmane creaturi*, poate intra în dialog cu *Frankensteinul* lui Mary Shelley. Ipoteza mea este, că într-un anumit sens *Sărmane creaturi* continuă povestea lui *Frankenstein*, și că poate fi considerat ca răspuns la acesta. În lucrare mă ocup cu identificarea ecourilor intertextuale frankensteiniene ale romanului lui Gray pe baza teoriei lui Renate Lachmann orientată spre memoria literaturii. Analiza se concentrează asupra acelei lecturi feministe care se conturează în relația celor două narațiuni. Consider că *Sărmane creaturi*, în timp ce caută răspunsuri privind existența unui feminități terifiante, completează momentele de liniște ale romanului lui Mary Shelley.

Katalin Sándor

Concepte de cămin, criză relațională și perspectivă feminină în filmul de cameră *Ziua lui Kálmán* de Szabolcs Hajdu

Cuvinte cheie: *Hajdu Szabolcs, film de cameră, concepte de cămin, clasă de mijloc, perspectivă feminină*

Filmul lui Szabolcs Hajdu, *Ziua lui Kálmán* (2024), a doua parte a unei trilogii, se desfășoară în apartamentul unei familii din clasa de mijloc și prin mijloacele cinematice ale filmului de cameră prezintă diverse concepte ale căminului și ale crizelor relaționale. Lucrarea discută modul în care filmul construiește căminul ca spațiu al intimității afective și fizice și criza acesteia, ca teren al rolurilor de gen (și al muncii reproductive) inseparabile de situația de clasă. Astfel, spațiul căminului dezvăluie, de asemenea, condițiile sociale ale privatului. Poetica spațială a filmului de cameră indică blocajul situațiilor de criză ale comunicării și relațiilor, dar, în același timp, filmul oferă spațiu pentru o perspectivă feminină care reflectă într-un mod sensibil asupra inerției rolurilor ierarhice de gen și a răspunsurilor (aparente) la situațiile de criză. Deși la nivelul diegetic protagonistă feminină nu părăsește spațiul căminului și rolul ei asociat acestuia, filmul în ansamblu se orientează către o afirmare nuanțată a perspectivei feminine.

Timothy Sós

Preria metamodernă: impactul noilor curente asupra genului de film western contemporan

Cuvinte-cheie: *metamodernism, filmul western contemporan, metanarațiune, discurs artistic, specificitate de gen.*

Acest articol examinează impactul valorilor metamoderne asupra specificității de gen a filmului western american contemporan. Deoarece principiile clasice ale filmului western sunt modificate într-o măsură corespunzătoare cu apariția unui nou discurs cultural/artistic, genul multor opere contemporane poate deveni necategorizabil datorită influenței noilor valori. Pentru a obține rezultate cât mai transparente, acest articol încearcă să identifice valorile specifice ale metamodernismului prin compararea cercetărilor, studiilor și valorilor anterioare ale modernismului și postmodernismului. Un accent deosebit va fi pus pe subdomeniile de cercetare,

cum ar fi îmbinarea genurilor în westernul metamodern, „extremizarea” sensibilității socio-culturale, definirea tipului de erou western contemporan, standardizarea ecocriticii pe ecranul de film, factori care au un impact semnificativ asupra dezvoltării genului de film western contemporan.

Kinga Papp

Paratexte în jurnalele de rugăciuni ale lui Kata Wesselényi

Cuvinte cheie: *Kata Wesselényi, carte de rugăciuni manuscrisă, paratext, jurnal de rugăciuni, autoare de sex feminin*

Acest studiu se concentrează pe paratextele a șase volume manuscrise ale lui Kata Wesselényi de Hadad, redactate și pregătite pentru tipar, în care analizez contextul și povestea pe care acestea le creează în jurul operelor și modul în care autoarea se prezintă în aceste texte. În volumele create de la 1748 până la mijlocul anilor 1780 există mai multe tipuri de paratext: pagini de titlu și citate biblice, prefețe scrise în proză sau în versuri, dedicații, postfețe și indici; în plus, meditațiile și poeziile sunt precedate de un scurt rezumat al conținutului care prezintă contextul și ocazia scrierii textului. Aceste pasaje joacă un rol important nu numai în aranjarea și structurarea formală a volumelor, ci și în modul în care citim operele, informând sau chiar dezinformând cititorul și creând o imagine a autorului.

Renáta Balázs

Conceptul de literatură națională în manualele din învățământul liceal maghiar din țările vecine

Cuvinte-cheie: *analiza manualelor, literatură maghiară de peste hotare, literatură națională, studiul minorităților*

Conceptul de literatură națională joacă un rol primordial în dezbaterile privind istoriografia literară, însă educația publică este cel mai direct și mai amplu mijloc de a ne modela structurile conceptuale despre națiune și național. În studiul meu, analizez manualele de literatură utilizate în învățământul

liceal în trei țări: România, Slovacia și Ucraina. Mă concentrez asupra modului în care manualele de literatură utilizate în licee își definesc propria cultură literară în mod explicit sau implicit (prin autori, termeni și subiecte discutate), o plasează în câmpul literar local și reflectă asupra contextului transcultural, transfrontalier, eterogen din punct de vedere lingvistic și cultural în care este creată literatura maghiară.

Alexandra Balog

Construcția identității în romanele lui Margit Kaffka și Renée Erdős

Cuvinte cheie: *studiu comparativ, scriitoare, psihologie narativă, Margit Kaffka, Renée Erdős*

În istoria literaturii maghiare al secolului trecut, întâlnim din ce în ce mai des autoare ale căror recunoaștere a crescut; suntem familiarizați cu principalele mișcări feministe, însă nu putem considera completă imaginea noastră despre literatura feminină. Dacă abordăm această parte a literaturii doar din perspectiva genului, primim răspunsuri distorsionate, dar este, de asemenea, problematică dacă o ignorăm cu totul. Cercetarea mea se concentrează asupra romanelor *Színek és évek* (Culori și ani) de Margit Kaffka și *A nagy sikoly* (Marele ținut) de Renée Erdős, explorând problema marginalizării din canon și, prin intermediul psihologiei narative, impactul construcțiilor sociale contemporane asupra identității.

M. Bodrogi Enikő

Misiune, prezervarea valorilor și sinceritate – Interviu cu Bengt Pohjanen –

Cuvinte cheie: *misiune, valoare, limba maternă, identitate, literatura minorității.*

În acest studiu public traducerea în limba maghiară a interviului meu cu Bengt Pohjanen, cel mai de seamă reprezentant al limbii și literaturii meänkieli. Analizez cele mai importante teme care s-au ivit, vocația de a fi scriitor, conceptul și locul literaturii minoritare, greutățile de care s-a lovit de-a lungul vieții, precum și gândurile sale legate de viitorul limbii lui materne. De-a lungul celor cincisprezece ani, de când urmăresc și cercetez activitatea sa, am făcut mai multe interviuri orale, în limba meänkieli. De data aceasta i-am trimis întrebările în scris, la care el mi-a răspuns tot sub

formă scrisă. Viața de scriitor, viața publică, precum și viața de zi cu zi a lui Pohjanen converg în același sens, iar motivația sa de bază este dezvoltarea și afirmația adevărului și în același timp certificarea propriului rol într-o lume unde este înconjurat de neînțelegere.

Büky László

Titlu, cuvânt, text - Cuvântul "szekér" în înțelegerea textului

Cuvinte cheie: *text biblic, szekér, presupozitie, înțelegerea textului, lume posibilă*

Într-o poveste biblică, Ilie a fost dus la ceruri de un car de foc. Cunoașterea cuvântului maghiar "szekér" (trăsură, car), precum și a obiectului pe care îl denumește și a motivului biblic, este necesară pentru înțelegerea operelor mai multor poeți (de exemplu, Endre Ady, Mihály Csokonai Vitéz, Sándor Petőfi). Ideile preconceptionale despre "szekér" și presuposițiile din propozițiile textului sunt condiții pentru coerența și înțelegerea textului.